

Doç. Dr. Cemal Elitaş

Arş. Gör. Bilge L. Elitaş

Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı İle Türk Tek Düzen Hesap Planı'nın Karşılaştırılması ve Örnek İş Olguları Üzerinde Uygulamalar

Doç. Dr. Cemal ELİTAŞ
Arş. Grv. Bilge Leyli ELİTAŞ
Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF.

Özet

Bu çalışma genelde, Almanya'da endüstri işletmelerinde kullanılmakta olan tek düzen hesap planlarından bahsederken özel de ise Almanya'da Endüstri (Üretim) İşletmeleri (Industriekontenrahmen – IKR) ve Ortak İşletme Tek Düzen Hesap Planı (Gemeinschaftskontenrahmen-GKR) için geçerli olan tekdüzen hesap planlarından bahsedilecektir. Ardından Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı ile ülkemizde 1994 yılından itibaren geçerli olan ve kullanılan ve bu sayede muhasebe iş ve işlemlerine bir tekdüzelik getirerek ortak ifade ve kavram birliği sağlayan Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı ile karşılaştırılmasına ve bazı örnek işolgularının hem Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı'na (IKR) ve hem de Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı'na göre kayıt işlemlerine yer verilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe, Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı, Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı, Muhasebe Kayıtları.

Jel Kodları: M40 – M41 – M49

Abstract (The Comparasion Between German Industrial Organizations Uniform Chart of Account and The Türkishe Uniform Chart of Account and Analyzing Sample Applications in Boths Sides)

This study generally concerns with uniform chart of account that has been used by industrial organizations in Germany on one side and particularly focuses on uniform chart of account that is valid for both industrial organization and common uniform chart of account on the other side. Following, uniform chart of account for German industrial organization and The Minister of Finance uniform chart of account, that has been used since 1994 as to unite accounting practices by providing conceptual union, are compared. The comparasion is discussed on sample appllications in both sides.

Key Words: Accounting, Uniform Chart of Acoount for German Industrial Organizations, Uniform Chart of Account, Accounting Records.

Jel Classification: M40 – M41 – M49

1. Giriş

Tarih boyunca insanlar bilimleri geliştirmişler, bilimlerden yeni bilimler oluşturmuşlardır. Hukuk biliminden iktisat bilimi, iktisat biliminden işletme iktisadı bilimi ve işletme iktisadından muhasebe biliminin doğduğunu söyleyebiliriz.

Muhasebenin başlı başına bir bilim olduğunu söyleyebiliriz. Her bilimin olduğu gibi kendine özgü kavramları, ilkeleri, yasaları, yöntemleri, kuramları ve sistemleri vardır. Bunlar bilimi bilim yapan en temel öğelerdir. Bu özellikler fazlasıyla muhasebede vardır. Para ile ifade edilebilen bütün işlemlerde muhasebenin varlığından söz edilebilir.

2. Hesap Çerçevesinden Hesap Planına Akış

Bu başlık çerçevesinde öncelikle Hesap Çerçevesi, Genel Hesap Planı ve Hesap Planı kavramları tanımlanacak ardından da Hesap Çerçevesi – Genel Hesap Planı – Hesap Planı arasındaki ilişki daha açık bir şekilde ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Hesap çerçevesi bir ülkede bulunan kurum ve işletmenin tüm hesaplarını, belirli bir anlamda, belirli bir sistem içinde hesap sınıfı (hesap kümesi) olarak bölümlenen ve bu bölümleri kesin olarak sınırlayan ve açıklayan genel bir yönerge (Yazıcı, 1998: 155).

Genel hesap planı; belirli bir hesap çerçevesine dayanarak, aynı işi yapan kurum ve işletme topluluklarının ya da birçok şubesi olan büyük kurum ve işletmelerin, ana hesaplarını ve tali (alt) hesaplarını, belirli bir sistem içinde tanımlayan, kesin olarak sınırlayan ve açıklayan bir yönerge (Ataman, 2003: 8).

İşletme, kullanacağı hesapları önceden planlayarak bunların bir listesini yapar. Bu yapılırken, kullanılacak hesapların belli bir sıra ve belli bir grupta altında oluşturulması yöntemi tercih edilir. Bir işletmede kullanılacak hesapların, sistemli, organize ve gruplandırılmış bir şekilde listelenmesi sonucunda oluşan listeye

hesap planı denir (Sevilengül, 2005: 59). Başka bir tanımla hesap planı; belirli bir hesap çerçevesine ya da genel hesap planına dayanarak, kurum ve işletmelerde tutulan ana hesapları, tali hesapları ve ayrıntı hesapları, belirli bir sistem içinde, amaca, plana, denetime uygun bir biçimde tanımlayan, kesin olarak sınırlayan ve açıklayan, aynı işlemlerinin sürekli aynı hesaplara işlenmesini ve aynı hesaplarda izlenmesini sağlayan özel bir yönerge (Ataman, 2005: 51 ve ayrıca bkz. Homann, 2003: 99).

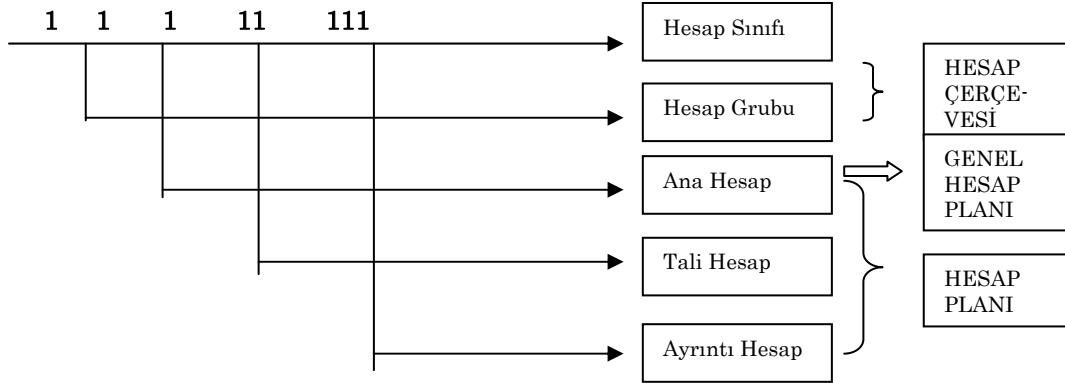
Hesap planı işlem muhasebesinin (Genel Muhasebe) ve tüm muhasebe örgütünün temel dayanağıdır. Her hesap planı, belirli bir genel hesap planına ya da hesap çerçevesine dayanılarak yapılmalıdır. Böylece, hem belirli bir muhasebe sistemine uyulmuş, hem de genel iktisada uygunluk sağlanmış olur (Yazıcı, 1998: 167-168).

Aşağıda yer alan Şekil 1’de hesap çerçevesinden hesap planına doğru akış görülmektedir. Bu şekilde de anlaşılacağı üzere Hesap Planı ya bir Genel Hesap Planı’ndan ve/veya bir Hesap Çerçevesi’nden hareketle türetilir.

Tek düzen hesap çerçevesinden hesap planı, o çerçevede yer alan hesap sınıflarından sıra ile, gerekli ana hesapları, kodlayıp adlandırıp sıralayarak yapılır. Sonra, ayrı ayrı bu ana hesaplarla ilgili *tali (alt) hesaplar* ve ayrıntı hesaplar, ilgili ana ve tali hesapların altlarına yerleştirilerek hesap planı oluşturulmuş olunur (Yazıcı, 1998: 168).

Genel hesap planından hesap planı elde etmek için ise süreç daha kısadır. Çünkü genel hesap planı, ana hesap dahil kullanılacak hesapların daha büyük bir kısmını belirlemiştir.

Genel hesap planından o genel hesap planında yer alan hesaplardan, sıra ile, gerekli ana hesaplar, koduyla ve adıyla aynen seçilip sıralanarak yapılır. Sonra, bu hesapların altına gerekli ara ve ayrıntı hesaplar, kodlanıp adlandırılarak yerleştirilir ve böylece hesap planı oluşturulur (Yazıcı, 1998: 168).

Şekil 1. Hesap Çerçevesinden Hesap Planına Akış¹.

Bu noktada çalışmamızın konusunu oluşturan Almanya’da kullanılmakta olan iki farklı tek düzen hesap planından şekil, yapı ve hesapların çalışma ilkeleri açılarından konuyu açmanın gerekli olduğu kanaatindeyiz. Almanya’da 1937’de Bakanlar Kurulu kararıyla emredilen Zorunlu Hesap Çerçevesi (Deutsche Erlaskontenrahmen)’nden günümüze farklı iş kollarında önerilen ve kullanılan farklı yapıda tek düzen hesap planları görülmüştür. Bizim burada yer vereceğimiz tek düzen hesap planları Almanya’da Endüstri (Üretim) İşletmeleri (Industriekontenrahmen –IKR) için ve Ortak İşletmeler İçin Tek Düzen Hesap Planı (Gemeinschaftskontenrahmen-GKR) olacaktır. Ancak daha özelde ise sadece Endüstri (Üretim) İşletmeleri (Industriekontenrahmen –IKR) için kullanılan tek düzen hesap planından bahsedilecek ve örnek işolgularının çözümünde bu hesap planından hareket edilecektir.

2.1. Alman Ortak İşletme Tek Düzen Hesap Planı (GKR)

Ortak işletmeler önerilen tek düzen hesap planı aşağıda yer alan Tablo 1’deki hesap sınıflarından oluşmaktadır.

Tablo 1. Ortak İşletme Tek Düzen Hesap Planı

Hesap Sınıfı	İçeriği (Adı)
0	Duran (Sabit) Varlıklar ve Uzun Vadeli Sermaye
1	Dönen Varlıklar ve Kısa Vadeli Sermaye
2	İşletme Dışı Giderler ve Gelirler
3	Hammadde ve Yardımcı Madde Stokları
4	Maliyet Hesapları
5	Maliyet Yerleri Hesapları İçin Boş Bırakılmıştır
6	Maliyet Yerleri Hesapları İçin Boş Bırakılmıştır
7	Tamamlanmış Mamul ve Yarı Mamul Stokları
8	Satış ve Diğer İşletme Gelirleri
9	Kapanış Hesapları

Kaynak: Ulrich Döring ve Rainer Buchholz, *Buchhaltung und Jahresabschluss, 9. Baskı, Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2005, s. 196.*

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Jörn Littkemann, Michael Holtrup ve Klaus Schulte, **Buchführung**, Deutschland: Gabler Verlag, ISBN-10 3-409-12707-0, 2007, s. 26.

Yukarıda yer alan Tablo 1 incelendiğinde 0 numaralı hesap sınıfının içeriğinin, bina ve makine gibi işletme tarafından uzun bir dönem içerisinde kullanılacak olan varlıklardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Hesap sınıfı 1 ise daha ziyade ödeme hesapları olarak da kabul edilebilecek olan Banka ve Kasa gibi hesapları kapsamaktadır. Hesap sınıfı 2 işletme muhasebesine ilişkin tahakkuk kayıtlarının tutulmasını sağlar. Bu hesap planından 3 numaralı hesap sınıfından 7 numaralı hesap sınıfı dahil olmak üzere aradaki tüm hesap sınıfları maliyet muhasebesi, amortismanları, verimlilikleri ve hizmet üretme durumlarını yansıtmaya yönelik kayıtların yapılmasına olanak vermek amacıyla tahsis edilmiştir. Daha açık olarak hesap sınıfı 4 üretim maliyeti unsurları ile, hesap sınıfı 5 ve 6 ise finansal muhasebe için değil maliyet yerlerine ilişkin hesaplar için ayrılmıştır. Hesap sınıfı 7 ise maliyet taşıyıcıları için ayrılmış bir hesap sınıfıdır. Hesap sınıfı 8 ise satış ve

diğer işletme gelirlerinin kaydedilmesi amacıyla kullanılır. Hesap sınıfı 9 ise gelir tablosu hesapları ile çalışarak kapanış kayıtların gerçekleştirilmesini sağlar (Döring ve Buchholz, 2005: 197).

Ayrıca bu hesap planı kullanıcılara farklı bir kayıt sistematığı de önermektedir. Bu kayıt sistematığına de “Hesap Numaraları İle Kayıt” adını vermektedir. Buna göre kayıt sistematığının yapısı şöyle olacaktır:

“Hesap Numaraları İle Kayıt: Borçlu Hesap Kodu / Alacaklı Hesap Kodu – Tutar” mantığı ile çalışmaktadır. Buna göre örneğin, Kasadan Bankaya 1.000.-YTL. Çekilmesi durumunda önerilen yeni kayıt sistematığına göre hesap grupları itibariyle işlem şöyle olacaktır; “12/10 – 1.000.-YTL”. Bu kayıt tekniğinin bilgi amaçlı kayıt yapma sürecini ve süresini kısaltacağı açıktır (Döring ve Buchholz, 2005: 198).

Tablo 2. Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı.

Hesap Sınıfı	İçeriği (Adı)	Hesap Grubu	İçeriği (Adı)	Niteliği	
0	Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar	05 07 08	Arsa ve Binalar Tesis ve Makinalar İşletme Teçhizatı	AKTİF HESAPLAR	
1	Finansal Hesaplar	13	İştirak		
2	Dönen Varlıklar ve Aktif Hesaplar	20 21 22 28 29	Hammadde Yarı Mamul Mamul Banka, Kasa Aktif Hesaplar		
3	Özsermaye ve Yedek Akçeler	30 36 39	Özel Hesaplar Yeniden Değerleme Yedek Akçeler		PASİF HESAPLAR
4	Borçlar ve Pasif Hesaplar	44 49	Teslim ve Ödemeler Pasif Hesaplar		
5	Gelirler	50 54	Satış Geliri Diğer Gelirler	KÂR VE ZARAR HESAPLARI	
6	İşletme Giderleri	61 62 64 65	Ödemeler Ücretler Sosyal Güvenlik Öde. Amortismanlar		
7	Diğer Giderler	76	Olağandışı Giderler		
8	Gelir Tablosu Hesapları	801 803	Kapanış Bilanço Hes. Gelir ve Gider Hesabı (Kâr ve Zarar Hesabı)	KAPANIŞ HESABI	
9	Maliyet Muhasebesi Hesapları için boş bırakılmıştır.				

Kaynak: Ulrich Döring ve Rainer Buchholz, *Buchhaltung und Jahresabschluss*, 9. Baskı, Berlin: Erich Schmidt Verlag, 2005, s. 201. Ayrıca bkz. Volker Schultz, *Basiswissen Rechnungswesen*, 4. Baskı, Darmstadt: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2006, s. 30.

2.2. Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı

Bu hesap planının yukarıda bahsedilen hesap planından temel farklılığı 9 numaralı hesap sınıfında ortaya çıkmaktadır. Endüstri işletmeleri için önerilen tek düzen hesap planında 9 numaralı hesap sınıfı maliyet muhasebesi hesaplarına ayrılmıştır (Döring ve Buchholz, 2005: 200).

Endüstri işletmeleri için tek düzen hesap planı 1971 yılında oluşturulmuş olmasına karşın mevcut haline 1986 yılında yapılan düzenlemelerden sonra kavuşmuştur (Schultz, 2006: 29).

Yukarıda yer alan Tablo 2'de Alman Endüstri işletmeleri İçin Tek Düzen Hesap Planı'nın hesap sınıf ve grupları itiba-

riyle görüntüsü yer almaktadır. (Döring ve Buchholz, 2005: 201 ve Schultz, 2006: 30).

Yukarıda yer alan Tablo-2. incelendiğinde 0 ve 4 dahil hesap sınıfları envantere tabi hesap sınıflarıdır. Bunlardan 0, 1 ve 2 numaralı hesap sınıfları aktif karakterli hesaplarken, 3 ve 4 numaralı hesap sınıfları ise pasif karakterli hesaplardır. 5, 6 ve 7 numaralı hesap sınıfları ise sonuç hesapları başka bir ifade ile kâr ve zarar hesaplarıdır. Kapanış hesapları 8 numaralı hesap sınıfında toplanmışken, 9 numaralı hesap sınıfı ise maliyet muhasebesi hesaplarının kullanılması amacıyla boş bırakılmıştır (Döring ve Buchholz, 2005: 201).

3. Türk Tek Düzen Hesap Planı

İşletmeler, muhasebe sistemleri tekdüzen hesap çerçevesi ve hesap planı doğrultusunda kurmak zorundadır. Hesapların çalışması hesap planı açıklamalarında belirtildiği gibi gerçekleşir². Aşağıda yer alan Tablo-3'de Türkiye'de uygulanan Tek Düzen Hesap Planı'nın hesap sınıfları ve hesap grupları itibarıyla görünüşü yer almaktadır.

Tablo-3: Türk Tek Düzen Hesap Planı³

HESAP SINIFI:	1 DÖNEN VARLIKLAR
	10 Hazır Değerler
	11 Menkul Kıymetler
	12 Ticari Alacaklar
	13 Diğer Alacaklar
	14 -
	15 Stoklar
	16 -
	17 Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Maliyetleri
	18 Gelecek Aylara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları
	19 Diğer Dönen Varlıklar

² 18.10.1994 gün ve 22055 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 2 sıra No' lu Genel Tebliğ'e göre:

“ 1- Hesap Planında belirtilen hesap grubu ve defteri kebir (büyük defter) hesaplarının isim, kod numaraları ve sıralamaları değiştirilemez. Hesap Planında boş olarak görülen 2'li kod hesap grupları, ekonomik gelişmeler ve ihtiyaçlar paralelinde Bakanlığımızca kullanılacaktır.

2- Hesap Planında boş olarak görülen 3'lü kod defteri kebir (büyük defter) hesapları ise, ana hesap grubu ile grup hesaplarının işleyiş ve mantığına uygun olmak, niteliği ve kapsam itibarıyla Hesap Planında belirlenmiş benzeri bir hesap bulunmaması, kullanıldığı takdirde ana hesap grubu ve hesap gruplarının bütünlük ve tutarlılığını bozmamak şartıyla serbestçe kullanılabilir.

3- Boş olan 8 Ana Hesap Grubu, Tebliğdeki muhasebe ilkelerine ve eş zamanlı maliyet tespit etme yöntemine aykırı olmamak şartıyla yönetim muhasebesi amaçları için kullanılır. Bu grupta açılacak hesaplar, dönem sonlarında ilgili hesaplarla karşılaştırılarak kapatılır ve mali tablolara intikal ettirilemez.”

³ M.G.B. Tekdüzen Genel Hesap Planında ayrıca Ana Hesaplar da verilmiştir. Ancak burada Ana Hesaplara ad olarak değinilmeyecektir. Geniş bilgi için bakınız; ÖZMEN Sibel; *Tekdüzen Hesap Planı*; 1998 Baskı; Seçkin Yayınevi; s.71-172.

HESAP SINIFI:	2	DURAN VARLIKLAR
	20	-
	21	-
	22	Ticari Alacaklar
	23	Diğer Alacaklar
	24	Mali Duran Varlıklar
	25	Maddi Duran Varlıklar
	26	Maddi Olmayan Duran Varlıklar
	27	Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
	28	Gelecek Yıllara Ait Giderler Ve Gelir Tahakkukları
	29	Diğer Duran Varlıklar
HESAP SINIFI:	3	KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
	30	MALİ BORÇLAR
	31	-
	32	Ticari Borçlar
	33	Diğer Borçlar
	34	Alınan Avanslar
	35	Yıllara Yaygın İnşaat Ve Onarım Hakedişleri
	36	Ödenecek Vergi Ve Diğer Yükümlülükler
	37	Borç Ve Gider Karşılıkları
	38	Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları
	39	Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar
HESAP SINIFI:	4	UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
	40	Mali Borçlar
	41	-
	42	Ticari Borçlar
	43	Diğer Borçlar
	44	Alınan Avanslar
	45	-
	46	-
	47	Borç Ve Gider Karşılıkları
	48	Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları
	49	Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar
HESAP SINIFI:	5	ÖZKAYNAKLAR
	50	Ödenmiş Sermaye
	51	-
	52	Sermaye Yedekleri
	53	-
	54	Kar Yedekleri
	55	-
	56	-
	57	Geçmiş Yıllar Karları
	58	Geçmiş Yıllar Zararları
	59	Dönem Karı/Zararı
HESAP SINIFI:	6	GELİR TABLOSU HESAPLARI

	60	Brüt Satışlar
	61	Satış İndirimleri (-)
	62	Satışların Maliyeti (-)
	63	Faaliyet Giderleri (-)
	64	Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir Ve Karlar
	65	Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider Ve Zararlar (-)
	66	Finansman Giderleri (-)
	67	Olağandışı Gelir Ve Karlar
	68	Olağandışı Gider Ve Zararlar (-)
	69	Dönem Net Karı/Zararı
HESAP SINIFI:	7	MALİYET HESAPLARI
	7/A	SEÇENEĞİ
	70	Maliyet Muhasebe Bağlantı Hesapları
	71	Direkt İlk Madde Ve Malzeme Giderleri
	72	Direkt İşçilik Giderleri
	73	Genel Üretim Giderleri
	74	Hizmet Üretim Giderleri
	75	Araştırma Ve Geliştirme Giderleri
	76	Pazarlama Satış Ve Dağıtım Giderleri
	77	Genel Yönetim Giderleri
	78	Finansman Giderleri
	7/B	SEÇENEĞİ
	79	Gider Çeşitleri
	790	İlk Madde Ve Malzeme Giderleri
	791	İşçi Ücret Ve Giderleri
	792	Memur Ücret Ve Giderleri
	793	Dışarıdan Sağlanan Fayda Ve Hizmetler
	794	Çeşitli Giderler
	795	Vergi, Resim Ve Harçlar
	796	Amortismanlar Ve Tükenme Payları
	797	Finansman Giderleri
	798	Gider Çeşitleri Yansıtma Hesapları
	799	Üretim Maliyet Hesabı
HESAP SINIFI:	8	(SERBEST)
HESAP SINIFI:	9	NAZIM HESAPLAR
	90	-
	91	-
	92	-
	93	-
	94	-
	95	-
	96	-
	97	-
	98	-
	99	-
HESAP SINIFI:	0	(SERBEST)

Tebliğde düzenlemenin amacı “*bilanço usulünde defter tutan gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin faaliyet ve sonuçlarının sağlıklı ve güvenilir bir biçimde muhasebeleştirilmesi, mali tablolar aracılığı ile ilgililere sunulan bilgilerin tutarlılık ve*

mukayese edilebilirlik niteliklerini koruyarak gerçek durumu yansıtmının sağlanması ve işletmelerde denetimin kolaylaştırılması” biçiminde tanımlanmıştır. Ayrıca yapılacak düzenlemenin;

- Muhasebe bilgilerinin karar alma durumunda bulunan ilgililere yeterli ve doğru olarak ulaştırılmasına,
 - Farklı işletmeler ile aynı işletmenin farklı dönemlerinin karşılaştırılmasına,
 - Mali tablolarda yer alan hesap adlarının tüm kesimler için aynı anlamı vermesine,
 - Muhasebe terim birliğinin sağlanmasına suretiyle anlaşılabilir olmasına ,
 - İşletmelerle ilgililer arasında güven unsurunun oluşturulmasına,
- yönelik olduğu belirtilmektedir⁴.

Tebliğde vurgulanan amaçtan da anlaşılacağı üzere, yapılan düzenleme ile tüm Türkiye’de muhasebe uygulamalarında tekdüzenin sağlanması hedeflenmekte ve tüm kesimler için işletme dilinin aynı olması amaçlanmaktadır (Sevilengül ve Akdoğan, 1994: 2).

Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı incelendiğinde görüleceği üzere içerisinde bilanço, gelir tablosu ve maliyet hesaplarını barındırmaktadır. Bu yapısı ile uygulayıcıya bir bütün olarak destek sağlamaktadır.

4. Örnek İş Olguları

Bu başlık altında iki farklı muhasebe işolgusunun hem Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı’na göre ve hem de Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı’na göre çözümlenecektir.

4.1. Örnek-1: Hammadde Alışı

Güzel Marmara A.Ş., 19.03.2007’de A hammaddesinden birimi 5.-YTL.’den 1.000 birim satın almıştır. Bu parti mala 400.-YTL. yükleme, 150.-YTL. taşıma ve 600.-YTL.’de boşaltma ve depolama gideri yapılmıştır.

İstenenler:

1. Bu satın alınan A hammaddesinin alış maliyetini toplam ve birim olarak hesaplayınız.
2. Bu işolgusu için gerekli işlemleri hem Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı’na göre hem de Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı’na göre yapınız.

1. Hesaplamalar:

A hammaddesinin alış maliyeti:

Alış bedeli: 1.000 br. x 5.-YTL/br	5.000.-YTL.
Yükleme	400.-YTL.
Taşıma	150.-YTL.
Boşaltma ve Depolama	<u>600.-YTL.</u>
Toplam Alış Maliyeti:	6.150.-YTL.

Birim alış maliyeti: 6.150.-YTL. / 1.000 br. = 6,15.-YTL./br.

2. Alman Endüstri İşletmeleri İçin Tek Düzen Hesap Planı için;

⁴ Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 Tarih ve 21447 Sayılı Resmi Gazete Mükerrer Sayısı.

<u>19.03.2007</u>		
201 HAMMADDE ALIŞLARI HS.	6.150	
280 KASA HS.		6.150

Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı için:

<u>19.03.2007</u>		
150 İLK MADDE VEMALZ. HS.	6.150	
100 KASA HS.		6.150

4.2. Örnek- 2: Fiyat Farkları

Güzel Anadolu A.Ş.'nin 2006 yılında harcadığı hammaddelerin standart fiyatla tutarı 40.000.-YTL.'dir. Bu hammaddelerin ağırlıklı ortalama ile maliyetlerinin 45.000.-YTL. olduğu 31.12.2006'da hesaplanmıştır.

İstenen:

Bu işolgusundaki işlemleri hem Alman Endüstri İşletmeleri İçin Tek Düzen Hesap Planı'na göre hem de Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı'na göre yapınız.

Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı'na göre;

<u>31.12.2006</u>		
261 HAMMADDE FİYAT FARKLARI HS.	5.000	
200 HAMMADDELER HS.		5.000

803 YILLIK KÂR VE ZARARLARI HS.	5.000	
261 HAMMADDE FİYAT FARKLARI HS.		5.000

Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı'na göre;

<u>31.12.2006</u>		
711 DİREKT İLK MADDE VE MALZEME YAN.HS.	40.000	
712 DİREKT İLK MADDE VE MALZ. FİYAT FARKI HS.	5.000	
710 DİREKT İLK MAD. VE MAL. G. HS.		45.000
620 SATILAN MAMUL MALLAR MALİYETİ HS.	5.000	
712 DİR. İLK MAD. MALZ. FİY. FARK. HS.		5.000

5. Sonuç

Bu çalışma ile Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı ile Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı incele-

nerek yapısal ve içerik olarak karşılaştırılmaya çalışılmıştır.

Amaç her iki hesap planının ortak ve farklı özelliklerini ortaya koymaktır. Bu

amaçla her iki hesap planı için farklı işolgularını çözümlenerek konu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma için Almanya'nın kıyas ülkesi olarak seçilmesinin temel nedeni ise Alman muhasebe ekolünün uzun yıllar ülkemizin de muhasebe hayatına yön vermiş olmasındandır.

Yapılan çalışma sonucunda her iki hesap planı arasındaki temel farklılıklar şu şekilde sıralanabilir:

- Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı, hesap sınıflarını likidite sıralamasına göre değil işletmede kalacağı sürenin uzunluğuna göre bir başka ifadeyle en çok süre işletmede kalacak olan varlıklara öncelik verilmesi şeklinde bir sıralamayı tercih etmiştir. Oysa Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı'nda hesap sınıfları likidite esasına göre n likit olan dan en az likit olana doğru sıralanmıştır.

- Alman Endüstri İşletmeleri Hesap Planı, hesap sınıfı olarak maliyet muhasebesi hesaplarının içeriğini serbest bırakmıştır. Oysa Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı maliyet muhasebesi hesaplarını 7 numaralı hesap sınıfında detaylı bir şekilde düzenlemiştir.

- Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı, gelir tablosu hesaplarını 5, 6, 7 ve hatta 8 numaralı hesap sınıflarında toplamıştır. Oysa Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı gelir tablosu için sadece 6 numaralı hesap sınıfını başka bir ifade ile tek bir hesap sınıfını düzenlemiştir.

- Alman Endüstri İşletmeleri Tek Düzen Hesap Planı aktif karakterli hesapları üç, pasif karakterli hesapları ise 2 hesap

sınıfında düzenlerken, Maliye Bakanlığı Tek Düzen Hesap Planı ise aktif karakterli hesapları iki, pasif karakterli hesapları ise üç hesap sınıfında düzenlemiştir.

Yukarıda sayılan bu farklar tarafımızca önemli görülen ve belirtilmesi gerektiğine inanılan farklılıklardır. Başka farklılıkların tespit edilmesi de mümkündür.

Kaynakça

Ataman, Ümit (2003) Tek Düzen Hesap planı ve Mali Tablolar, 2. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Ataman, Ümit (2005) Genel Muhasebe Cilt-1, 6. Baskı, İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Döring, Ulrich ve Buchholz, Rainer (2005). Buchhaltung und Jahresabschluss, 9. Baskı, Berlin: Erich Schmidt Verlag.

Homann, Klaus (2003) Kommunales Rechnungswesen, 6. Baskı, Gabler Verlag.

Littkemann, Jörn Holtrup, Michael ve Schulte, Klaus (2007) Buchführung, Gabler Verlag.

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 Tarih ve 21447 Sayılı Resmi Gazete Mükerrer Sayısı.

Özmen, Sibel (1998) Tekdüzen Hesap Planı, Ankara: Seçkin Yayınevi.

Schultz, Volker (2006) Basiswissen Rechnungswesen, 4. Baskı, Darmstadt: Deutscher Taschenbuch Verlag.

Sevilengül, Orhan (2005) Genel Muhasebe, 12. Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.

Sevilengül, Orhan ve Akdoğan, Nalan (1994) Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulaması, 3. Baskı, Ankara: Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yayınları.

Yazıcı, Mehmet (1998) Muhasebe Tümlenimleri ve Örgütlenmesi, 2. Baskı, İstanbul: Marmara Üniversitesi Nihad Sayâr Eğitim Vakfı Yayın No. 522/756.

Vakıf Üniversitelerinin İllere Göre Dağılımı	
İstanbul	23
Ankara	6
İzmir	3
Tarsus	1
Toplam	33

Kaynak: MUFAD tarafından derlenmiştir.